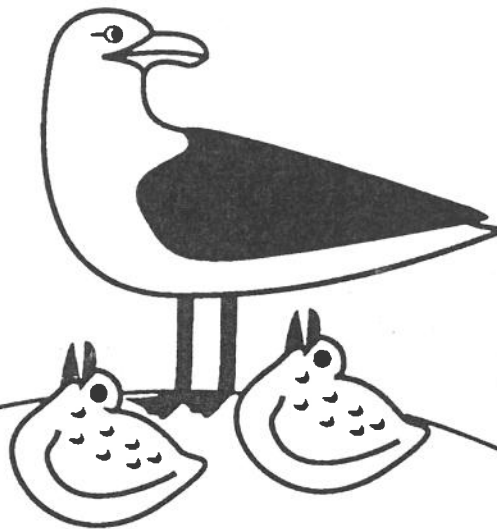

EN GEOGRAFI - TIME

DET GAMLE HAUGESUND

(1880 - 90 årene)

GRUNNSKOLEN I
HAUGESUND
JUBILERER!

EN GEOGRAFI-TIME I DET GAMLE HAUGESUND.

(ca. 1880-90?)

Klasserommet. Et langt bord eller noen gamle tomanns-pulter.
Ca. 8 elever: Ola, Bjarne, Petter, Kristian - Ragna, Berta,
Kari, Inga.

Skolemesteren: (kommer inn - ungene reiser seg).
Sitt ner! Armane i stilling! Denna timen har me
geografi. Dokker har vel lest godt på lekså te
idag? Me va kommen te Afrika nå. Ka e' Afrika?
E' det et land, eller ka?

Bjarne: (rekker opp hånden) Ein verdensdel.

Skolemesteren: Riktig! Og i ein verdensdel e' der monge land.
Kor monge verdensdeler har me, Ola?

Ola: Seks.

Skolemesteren: Jaså du! Kan du regna di opp?

Ola: (teller på fingrene) Europa, Amerika, Asia,
Australia, Afrika og England.

Skolemesteren: E' England ein verdensdel?

Ola: Nei, men England ligge visst i Afrika.

Skolemesteren: Hørt på maken te toskaskap!

Ingrid: (rekker opp hånden).

Skolemesteren: Nå Ingrid?

Ingrid: Han tenkte vel på det at England har så mange
komedier i Afrika.

Skolemesteren: Ka? Komedier? Vett dokker ka ein komedie e'?
(ingen svarer). Ein komedie e' nåke di spille
i et hus så kalles teater. Eg håpe at ingen av
dokker komme te å gå på nåke så gudsbespottelig.
Nå, Ragna, du så e' så glupe, - Ka e' det England
har i Afrika?

Ragna: Kolonier.

Skolemesteren: Ja - sjølvsagt. Eg visste at du donne lekså di, Ragna. Så va' det navnå på dessa landå i Afrika då.

Petter: Der e' ett så hette Kongo!

Skolemesteren: Kan du Petter gå fram og peika på KONGO?
(Petter peker på Sahara).

Skolemesteren: Nei nå går det for vidt me' toskaskapen. Ka e' det han peike på, Bjarne?

Bjarne: (opp) På Salara.

Skolemesteren: Ka va det du kalte det? Salara? E' det nåke så hette det? Du Ola?

Ola: Sahara! Det e' ein ørken.

Skolemesteren: Vett du nåke om ka ein ørken e'?

Ola: Det e' bara sand.

Skolemesteren: Ka står det i bokå?

Ragna: (reiser seg, ramser opp). "Sahara er den største ørkenen på jorda, - nesten så stor som hele Europa. Det er øde vidder med sten og flyvesand. Her og der kommer det kilder opp av jorden, og der vokser gress og palmer. Der bor det mennesker. Et slikt sted kalles en oase."

Skolemesteren: Takk ska' du ha. Du e' ei flinke jenta du så alltid kan lekså di.
(Berta og Kari hvísker sammen. Skolemesteren tramper i golvet, roper): Stille! Ellers ska' dokker få smaka Mester Erik. Dåkker ser han der borte me' skapet. (alle skvetter til og retter seg opp).

Skolemesteren: Reis deg opp du nå Inga. Fortell meg ka slags folk så finns i Sahara.

- Inga: (ramser opp). Det e' mennesker så fører varer i karavaner.
- Skolemesteren: Ka for slags mennesker og dyr e' det?
- Inga: Arabarar og kaneler.
- Skolemesteren: Nei - nå, - Kaneler? Ka e' kanel for nåke?
(Stilt)
- Berta: (rekker opp hånden). Det e' nåke me strør på grøten om julaftå.
- Skolemesteren: ja-ja, men ka hette dei dyrå di bruke i ørkenen?
- Berta: (ramser opp). "I Sahara bruker de kameler til kløvjing og riding".
- Petter: (rekker opp hånden). Mester - eg vett om ein by i Sør Afrika så hette Est London. Far min kjøpte ei skuta te meg ein gong han va' der.
- Skolemesteren: Ka for nåke, det finns ikkje nåken by i Sør Afrika så hette Est London. London e' hovedstaden i England og Est London det må jo så klart vera ØST i LONDON.
- Petter: (rekker opp hånden). Ja, men det står jo Est London og Sør Afrika på skutå.
- Skolemesteren: Nå e' det jammen meg nok, kom opp her og leit på kartet. (Petter rusler opp) - Nå - ser du nåke eller ka?
- Petter: Nei, men
- Skolemesteren: Står det nåke i bokå mi her eller ka?
- Petter: (Leser) Nei, Mester.
- Skolemesteren: Nå, så der kan du se - (snur seg mot kartet og sier halvhøyt: Est London - tøys og tull)

Klassen: (bråk) Ola river Berta i håret.

Berta: Aaaaaiii - O L A

Skolemesteren: (snur seg fra kartet) Reis deg Ola - Ka for nåke tøyseskap e' det du holde på me' Ola.

Ola: Eg - eg har ikkje gjort nåke eg!

Berta: (rekker opp hånden) Joooooo - du reiv meg i håret.

Skolemesteren: Kom fram - du vett ka så vente deg nå.

Ola: (går opp mot Mesteren og ser ned - redd).

Skolemesteren: (gjør seg klar - henter bjørkeriset).
Ola bøyer seg -
fem slag skal du ha (seine slag)
- gå på plass - eg håpe du har lert nå!

Liten pause.

Skolemesteren: Nå - kor va' me - Jo i Afrika. Over te' faget -
geografi.
Det e' et land me ikkje må glømma, det ligge i
N.Afrika og gjennom det landet renne ei store elv
så hette Nilen. Ka hette det landet?

Kari: Egypten.

Skolemesteren: Og ka står det skreve om Isralittene og Nilen, Kari?

Kari: "På den tid fødte en kvinne av Levi stamme en sønn.
Hun gjemte ham i tre måneder, og da hun ikke turde
gjemme ham lenger (står fast).

Skolemesteren: Nå? Videre! Kan du ikkje bibelhistoriå di Kari?
Så du da, Ragna.

Ragna:tok hun og la ham i en kiste av rør og satte den
mellom sivene i Nilen. Faraos datter kom ned til
elven for å bade. Hun fikk se kisten, lot den hente
i land og åpnet den. Prinsessen tok gutten til seg,
og hans navn ble Moses.

Skolemesteren: Ja, du e' et gudlabadn du Ragna. Sitt ner.
Kristian! - reis deg og fortell ka di dyrka
mest av i Afrika. (Kristian-ikke et ord).

Skolemesteren: Nå, har du ikkje lest på lekså di?

Kristian: (på gråten). Jo, men eg gredde ikkje å lera det.
Di seie eg har så tungt for meg.

Skolemesteren: Det har du, men ikkje verre enn at du greie å
lera lekså dersom du bara vil. Det versta e' at
du ikkje lere salmeverså og forklaringå, og då
sleppe du ikkje fram for presten, - det vett du.
Nå ska' du sitte igjen i to timar og lesa.

Kristian: (gråter) Det kan eg ikkje, for eg e' errendsgutt
hos Iversen på torgå.

Skolemesteren: Det får ikkje hjelpa. Bara bli igjen du. Det e'
te' ditt eget besta. Så får dokker lesa på resten
om Afrika te' i mårå.
Og så e' det slutt for i dag. Men først må me
reisa oss opp og synga: "Aldrig er jeg uden nåde".

T E P P E T